

Г. В. 6
325

ДРУШТВО ЗА ШКОЛ. ХИГИЈЕНУ И НАРОДНО ПРОСВЕЋИВАЊЕ
У КРАЉЕВИНИ СРБИЈИ

Основано 1905. године

„За отаџбину живом
речју и пером“.

(Pour la Patrie, par
la Plume et par la
Parole).

ПРАВИЛА

ДРУШТВА ЗА ШКОЛСКУ ХИГИЈЕНУ

И

НАРОДНО ПРОСВЕЋИВАЊЕ

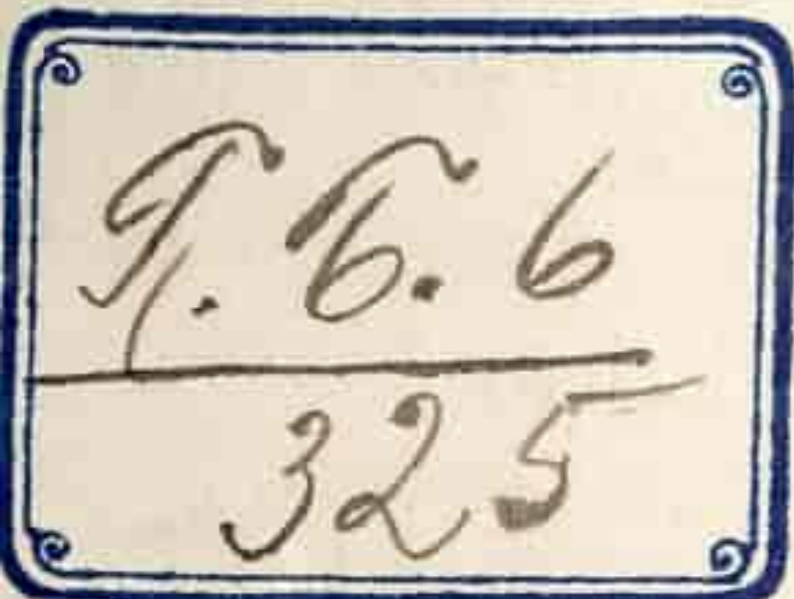
ДРУЖА БЕЛОРУЧ
Београд

БЕОГРАД

ИШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1905.

ID=141658631

УНИВ. БИБЛИОТЕКА

И Бр. 45333

ДРУШТВО ЗА ШКОЛ. ХИГИЈЕНУ И НАРОДНО ПРОСВЕЋИВАЊЕ
У КРАЉЕВИНИ СРБИЈИ

Основано 1905. године

Лука Ћеловић
БЕОГРАД

Luka Ćelović
БЕОГРАД

„За отаџбину живом
речју и пером“.

(Pour la Patrie, par
la Plume et par la
Parole).

ПРАВИЛА

ДРУШТВА ЗА ШКОЛСКУ ХИГИЈЕНУ

И

НАРОДНО ПРОСВЕЋИВАЊЕ

БЕОГРАД

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПARIЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1905.

бину живом речју и пером“, испод којег стоје рачи:
„Основано 1905. године“.

Члан 3.

Задатак друштва.

Задатак је друштва: да настојава на подизању хигијенских школских зграда и дворишта у целој Србији; да привлачи пажњу државних и општинских чињеница, као и родитеља, на савремене школске уредбе, које се односе на младу школску децу и одраслије ђаке у добу њихова развића; да се труди, да *умерена* физичка вежбања (гимнастика) и кретања на чистом ваздуху добију ону примену, коју здравље и доба школске деце захтевају; да тежи реформама садашњих школских програма и метода, како би се избегла умна преоптерећеност и расипање дечје умне снаге; да тражи веће учешће лекарâ у школском животу у опште; да помаже школску омладину морално, — а чим наступи могућност и материјално — како би се телесно и умно здравље што боље развило и очувало, а велика *смртност* међу школском омладином умањила; и, да просвећује народ јавним популарним и *бесилатним* предавањима из свих грана људскога знања и друштвених потреба.

II.

Материјална и друштвена средства.

Члан 4.

Материјална средства.

Извори за подмирење друштвених потреба јесу:

1. Улози оснивача, редовних чланова и помагача; прилози добротвора, утемељача и почасних чланова;

2. Камата од уложенога капитала на приплод;

3. Помоћ државна, разних општина, цркава и манастира;

4. Приходи: а) од забава у корист овога друштва и б) од друштвених марака;

5. Поклони појединих корпорација, новчаних завода, појединих добрих људи, приватних установа, итд.

Члан 5.

Друштвена помоћна средства.

Музеј.

Ради држања јавних бесплатних и популарних предавања у народу, друштво има свој музеј, који ће се звати „Музеј за школску хигијену и народно просвећивање“. Циљ овога музеја биће:

а) Да набавља сва средства за јавна, бесплатна и популарна предавања у народу; и

б) Да позајмљује основним и средњим школама сва потребна учила за предавање из школске хигијене, и она, која су потребна за јавна популарна предавања у народу.

Како ће се управљати друштвеним музеумом, друштво ће прописати нарочити Правилник.

Члан 6.

Готов друштвени новац даваће се на приплод Управи Фондова; или, по решењу Управнога Одбора, другоме ком новчаном заводу.

Сместиште друштвенога музеја биће у Београду. Њиме рукује Управни Одбор посредством свога секретара. Управни Одбор одговара морално и материјално за друштвену имовину.

III. Чланови.

Члан 7.

Члан друштва може бити сваки поданик Краљевине Србије без разлике пола, узраста, вере и занимања.

Да би неко постао члан овога друштва треба:

1. Да га Главном Одбору представи и предложи један члан друштвени;
2. Да га изабере и прими Главни Одбор већином гласова присутних чланова.

Чланови се деле на:

1. Чланове осниваче,
2. Редовне чланове,
3. Помагаче,
4. Добротворе,
5. Утемељаче, и
6. Почасне чланове.

Члан 8.

Дужности чланова.

1. Чланови *оснивачи* јесу они, који су основали ово друштво и положили по 25 динара једанпут за свагда као свој оснивачки улог;

2. *Редовни* су чланови они, који плаћају годишње 6 динара;

3. *Помагачи* су они, који плаћају годишње 4 динара;

4. *Утемељачи* су, који једном за свагда положе на друштвене циљеве 50 динара;

5. *Добротвори* су они чланови, који положе друштвеној благајни једном за свагда најмање 100 динара;

6. *Почасни* су чланови они, које друштво за такве изабере на својим редовним скуповима по пред-

логу Управнога Одбора, а за њихове услуге или добротворства, која су друштву учинили.

Члан 9.

Чланови оснивачи, редовни и помагачи дужни су, својом заузимљивошћу, помагати, да се што више чланова упише у ово друштво; да уредно похађају јавна популарна предавања и редовне годишње скупове друштвене.

Члан 10.

Права чланова.

Чланови оснивачи, добротвори, утемељачи и редовни имају права говора и гласа на редовним и ванредним скуповима друштвеним; могу бити изабрани за часнике Главнога Одбора и пододборâ; могу се служити предметима друштвенога музеја, и на друштвеним забавама плаћају половину одређене улазнице.

Чланови помагачи имају права саветовања на редовним и ванредним друштвеним скуповима, али немају права гласа и не могу бити изабрани за часнике Главнога Одбора и пододборâ. И ови се чланови могу служити предметима друштвенога музеја.

Члан 11.

Почасни чланови, добротвори, утемељачи и оснивачи добијају друштвену диплому.

Члан 12.

Сви чланови друштвени имају права да подносе писмене предлоге, који се тичу бољитка и напретка овога друштва.

IV.

Друштвени органи.

Члан 13.

Главни Одбор.

Друштвом управља Главни Одбор од 15 чланова. Поред ових бирају се још 15 њихових заменика са истим правима и дужностима. Чланови Главног Одбора морају бити из Београда, и бира их редовни годишњи скуп на три године.

Члан 14.

За чланове Главног Одбора бираће се по могућству: један професор Универзитета, један професор средњих школа, један учитељ или учитељица, један лекар, један инжењер, један новинар, један трговац, један књижевник, један железничар, један апотекар, један занатлија и један редован ученик Универзитета. А за заменике, поред поменутих професија, могу бити изабрани још и ови: један свештеник, један уметник, један индустријалац и један поштанско-телеграфски чиновник.

Члан 15.

Управни Одбор.

На првој седници, после редовног годишњег скупа, чланови Главног Одбора бирају из своје средине осам лица за чланове Управног Одбора на годину дана.

Управни Одбор, као административни орган овог друштва, отправља све текуће послове друштвене. С тога он бира из своје средине председника, потпредседника, једног секретара и једног благајника.

Члан 16.

Услови за чланове Главнога Одбора.

Чланом Главнога Одбора може постати само Србин, који ужива сва грађанска и политичка права. Од овога се (грађанских и политичких права) изузимају само редовни ученици Универзитета.

Она лица, која буду изабрана у Главни Одбор овога друштва, у *првој* седници, којој присуствују, задају часну реч, да ће најживље, најтачније и најсавесније радити на друштвеном задатку. Који се члан одбора и после часно задате речи ипак покаже нехатан и немарљив; који не буде отправљао своју дужност с љубављу и истрајношћу, Главни Одбор биће дужан, после треће (писмене) опомене, коју томе члану саопшти председништво по решењу Главнога Одбора, да га искључи из Главнога Одбора, и његово место одмах попуни замеником по азбучном реду презимена.

Члан 17.

Чланови Главнога Одбора врше све друштвене послове бесплатно, а кад неко од њих, по решењу Главнога Одбора, треба да отпутује у унутрашњост Србије ради друштвених задатака, онда ће му друштвена благајница, а по решењу Главнога Одбора, одредити и исплатити потребну суму путнога трошка.

Члан 18.

Сваки члан Главнога Одбора дужан је, у датим приликама, похађати разне основне и средње школе у земљи, и извештавати Управни Одбор о свакој неисправности и нехигијенскоме стању школâ и ученика.

Сем тога, сваки члан Главнога Одбора дужан је, по могућству, држати годишње најмање три предавања за народ. Програм ових предавања утврђује почетком сваке године Главни Одбор, а место предавања одређује Управни Одбор.

Члан 19.

Седнице Главнога Одбора сазива председник или по потреби потпредседник; а Главни Одбор састаје се за решавање свих важнијих питања, за која Управни Одбор нађе, да је потребно, да их изнесе Главном Одбору на решавање.

За пуноважно решење Главнога Одбора треба да је присутно најмање 10 чланова, рачунајући у тај број и чланове Управнога Одбора.

Чланови, који су спречени неодложним послом, могу гласати и писмено. С тога ће се на позиву у седнице сваком члану саопштити и дневни ред.

Члан 20.

Седнице Управнога Одбора држе се сваких 10 дана, а по потреби и чешће. Седнице сазива и њима рукује председник, а кад је он спречен, онда потпредседник.

У седницама се решава простом већином гласова. Седница Управнога Одбора може пуноважно решавати ако буде присутно најмање шест чланова заједно са председником или потпредседником. На случај равне поделе гласова, решава она страна, на којој је председник.

Члан 21.

Круг рада Управнога Одбора.

Управни Одбор, као друштвени административни орган, вршиће, поред текућих послова, још и ове радње:

1. Склапаће инвентаре канцеларијских и музејских предмета;
2. Одређиваће места, где ће се држати јавна популарна предавања;
3. Извештаваће претходно и на време школску и полицијску власт онога места, где се желе држати јавна предавања;

4. Бринуће се, да предавачи добију на време потребна учила за предавања;

5. Набавља сва учила и потребан материјал за јавна популарна предавања;

6. Прикупља уплате свих друштвених чланова, и води тачан рачун о свима приходима и расходима друштвеним;

7. Спрема годишњи извештај за редовне скупове, и подноси их претходно на оцену Главном Одбору;

8. Спрема извештаје за надлежне власти обухваћене овим правилима;

9. Полаже јаван рачун скупу о руковању благајницом и покретном имовином друштвеном;

10. Сваких три месеца подноси Главном Одбору извештај о своме раду, а овај га објављује путем штампе;

11. Да претходно претреса предлоге појединих чланова, па да их после тога шаље Главном Одбору на мишљење;

12. Да прописује правила о руковању друштвеним музејом;

13. Да прима и отпушта послугу друштвеног музеја;

14. Да води преписку са свима пододборима, и да се стара, да се приходи друштвени што више увећају; и

15. Објављује сазив редовних и ванредних скупова друштвених.

V.

Годишњи скупови друштвени.

Члан 22.

Редовни годишњи скуп.

Редовни годишњи скуп овога друштва састаје се сваке године у другој половини месеца јуна у

Београду, или у другом ком месту у Србији, које одреди Главни Одбор.

Дневни ред годишњег скупа одређује Главни Одбор. Сазив редовног годишњег скупа мора се објавити путем штампе најмање 15 дана пре скупа.

Члан 23.

Редовни годишњи скуп друштвени решава:

1. О извештају Главнога Одбора;
2. О стању и приликама музеја;
3. Одређује из своје средине три члана, који ће прегледати друштвене рачуне, па о истим подноси извештај скупцу;
4. Решава о предлозима Главнога Одбора, и одређује буџет друштвени;
5. Решава о предлозима појединих чланова, који буду упућени Управном Одбору на 15 дана пре састанка годишњег скупа;
6. Издаје разрешницу Главном Одбору о раду друштвеном;
7. Бира себи председника, који ће руководити скупом;
8. Мења своја правила; и
9. Бира почасне чланове (према чл. 8. тач. 6.).

Члан 24.

Редовни годишњи скуп отвара председник Управног Одбора, а ако је он спречен, онда потпредседник, а пословима рукује и председава онај, кога скуп изабере за председника.

Члан 25.

На редовним скуповима може се пуноважно решавати са оноликим бројем чланова, колико их дође на скуп.

Члан 26.

На скупу се води записник, који потписује председник и изабрани деловођа, а оверавају га три члана, које скуп за то изабере.

Члан 27.

На скупу се решава простом већином присутних чланова.

Избор чланова Главног Одбора врши се увек тајним гласањем.

Члан 28.**Ванредни скуп.**

Ванредни скуп друштвени може се сазвати, кад то хитне друштвене потребе изискују, у ком случају ванредни скуп сазива Главни Одбор. —

Ванредни се скуп сазива и на захтев једне трећине ($\frac{1}{3}$) друштвених чланова, који су платили редовни члански улог, и који свој захтев представе Главном Одбору најмање на 20 дана раније.

Кад Главни Одбор прими такав захтев, дужан је одмах сазвати ванредни скуп.

Ако ванредни скуп друштвени сазивају чланови, а не Главни Одбор, они ће бити дужни у свом захтеву да означе и циљ ванреднога сазива скупа.

Члан 29.

Ванредни скуп решава само о оним питањима, ради којих је и сазван. Њиме рукује председник, кога ванредни скуп изабере.

И за ванредни скуп друштвени важе оне одредбе, које по овим правилима важе и за редовне скупове.

VI. Предавања.**Члан 30.**

Сем чланова Главног Одбора може држати у име друштва јавна популарна предавања сваки Србин,

који се за иста способним осећа. Али предавач је дужан, да о својој жељи извести Управни Одбор, и поднесе своје предавање у изводу или у целини на оцену и одобрење, ако то Одбор захтева.

Управни Одбор не може допустити, да се у име друштва држе предавања:

- а.) У којима преовлађује лична полемика;
- б.) Предавања о верским питањима, таква, која нападају основе хришћанства; и
- в.) Предавања о политичким питањима, која агитују за ма коју политичку странку.

Члан 31.

Новчана средства и потребна учила даје предавачима Управни Одбор, по правилима, која ће Управни Одбор израдити а Главни Одбор одобрити.

Члан 32.

Награде и одликовања.

Ко предано и с вољом буде радио на народном просвећивању и потпомагању школске хигијене може бити награђен.

а., Ту награду могу добити особито пажљиви, вредни и одлични ученици свих школа; учитељи, учитељице, професори, лекари итд. и у опште сви они, који се нарочито одликују у савесном вршењу њихове племените дужности, и који се буду особито заузимали у примерном неговању, поучавању, упућивању и васпитавању школске деце и одраслих; у буђењу народне свести, подстрекивању на чистоћу, вредноћу у раду и штедњи.

б., Награђиваће се медаљом части и другим наградама, о којима ће решавати Главни Одбор у свечаној седници, која ће се сваке године држати за тај циљ.

VII.

Нарочите одредбе.**Члан 33.****Престанак чланства.**

Чланом овога друштва престаје бити:

1. Онај, који на чланство поднесе писмену оставку;
2. Ко за годину дана не плати свој редовни улог;
3. Онај, кога судови земаљски осуде на губитак грађанске части и грађанских права;
4. Онај, кога $\frac{2}{3}$ присутних чланова искључи из чланства, из разлога, да је радио противу овога друштва и његових задатака.

Члан 34.

Зарад привреднога васпитања омладине и материјалнога благостања нашега народа друштво ће тежити, да што скорије заведе *ручне практичне радове* у више разреде основних школа.

Члан 35.

Година овога друштва траје од 1. јуна једне до 1. јуна друге године. Управа друштва подноси крајем месеца јула сваке године Министру Просвете свој извештај о раду и постигнутом успеху.

Члан 36.**Прелазно наређење.**

Садашњи „Одбор грађана“ — потписници ових правила као оснивачи, — одмах, чим ова правила

буду штампана, отварају упис у друштво, и када се буде уписало најмање сто (100) чланова, сазваће скуп, и изабрати Главни Одбор по члану 13. и 14. ових правила.

маја 1905. године,
у Београду.

Чланови оснивачи :

Проф. М. Ј. Андоновић, Др. Св. М. Марковић, лекар, проф. Жив. Ј. Јуришић, Лазар Ј. Обрадовић, виши учитељ, Јелица А. Весовићка, Мијаило Викторовић, дворски апотекар, Н. Манојловић, инжињер, Др. Б. Д. Николић, апотекар, Др. Миливоје Н. Јовановић, професор, Таса Ђ. Ивковић, контролор железничке дирекције, Васа А. Симић, учитељ, Милан Марковић, столар.

